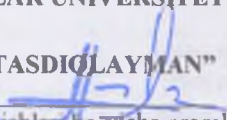

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

Devonxona bo'yicha prorektor
A.A. Elmurodov
2024 yil "___" avgust

AKUSHERLIK PATOLOGIYASI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi: 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi: 840000 - Veterinariya
Mutaxassislik: 70840104-Veterinariya akusherligi va hayvonlarni
ko'paytirish biotexnikasi

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya profilaktikasi va davolash fakulteti
70840104 – Veterinariya akusherligi va
hayvonlarni ko'paytirish biotexnikasi
mutaxassisligi

Fan nomi:	Akusherlik patologiyasi
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	AP1206
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	50
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtixon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Magistrlarga hayvonlarda otalanish, uning bosqichlari va kechish xususiyatlari, bo'g'ozlik fiziologiyasi, bo'g'oz hayvonlar kasalliklari, hayvonlarni tug'ishiga yordam ko'rsatish, yangi tug'ilgan hayvonlar va sut bezlarining kasalliklarini aniqlash, davolash va oldini olish chora-tadbirlarini o'tkazishning nazariy asoslari haqida bilim berishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Hayvonlar anatomiyasi (1.13)
2.	Sitologiya, gistologiya va embriologiya (1.14)
3.	Hayvonlar fiziologiyasi (1.14)
4.	Veterinariya akusherligi (1.22)

Ta'lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Hayvonlarda otalanish, uning bosqichlari va kechish xususiyatlari, bo'g'ozlik fiziologiyasi, bo'g'oz hayvonlar kasalliklarining sabablari, aniqlash, davolash va oldini olish chora-tadbirlari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;

TN2	Hayvonlarga tug'ishga yordam ko'rsatish, tug'ish va tug'ishdan keyingi davr patologiyalarini davolash va oldini olish usullari va vositalaridan foydalanishni bilishlari lozim;
TN3	Yangi tug'ilgan hayvonlar kasalliklarining sabablari, kechish xususiyatlari, diagnostikasi, davolash va oldini olishning nazariy va ilmiy asoslari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Hayvonlarda sut bezlarining kasalliklarining sabablari, kechish xususiyatlari, diagnostikasi, davolash va oldini olishning nazariy va ilmiy asoslarini bilishi kerak;
	<i>Ko'nikmalar jihatidan:</i>
TN5	Bo'g'ozlik fiziologiyasi, bo'g'oz hayvonlar kasalliklarining sabablari, klinik belgilari va kechish bosqichlarini aniqlay oladi;
TN6	Hayvonlarda tug'ish va tug'ishdan keyingi davr patologiyalarini davolash va oldini olishning samarali usullarini farqlay oladi;
TN7	Yangi tug'ilgan hayvonlar kasalliklarining diagnostikasi, davolash va oldini olishda yangi tug'ilgan hayvon organizmi rivojlanishi qonuniyatlariga baho bera oladi;
TN8	Hayvonlarda sut bezlarining kasalliklarining diagnostikasi, davolash hamda oldini olishning zamonaviy usullarini qo'llashni biladi.

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	Otalanish va murtakni rivojlanishi
M2	Homilada qon aylanishini o'ziga xosligi. Homila oldi va siydik suyuqligi
M3	Bo'g'ozlik fiziologiyasi
M4	Hayvonlarda bo'g'ozlikning diagnostikasi
M5	Hayvonlarda bo'g'ozlikni aniqlashning zamonaviy usullari
M6	Bo'g'oz hayvonlarning kasalliklari
M7	Hayvonlarda abortlarni davolash va oldini olishning nazariy va ilmiy asoslari
M8	Tug'ish fiziologiyasi
M9	Tug'ishdan keyingi davr fiziologiyasi
M10	Tug'ish va tug'ishdan keyingi davr patologiyasi
M11	Tug'ishga yordamlashuvchi operatsiyalar. Tug'ish yo'llarining jarohatlanishlari
M12	Tug'ish yo'llarining jarohatlanishlari
M13	Hayvonlarda jinsiy a'zolarning tug'ishdan keyingi kasalliklari
M14	Tug'ishdan keyingi umumiy infeksiya (tug'ruq isitmasi), septisemiya
M15	Hayvonlarda bachadonning tug'ishdan keyingi kasalliklari
M16	Sut bezining fiziologiyasi va patologiyasi
M17	Sut bezlarining anomaliyalari
M18	Mastitlarni davolashning zamonaviy usullari
M19	Mastitlarni oldini olishning zamonaviy usullari

TN2	Hayvonlarga tug'ishga yordam ko'rsatish, tug'ish va tug'ishdan keyingi davr patologiyalarini davolash va oldini olish usullari va vositalaridan foydalanishni bilishlari lozim;
TN3	Yangi tug'ilgan hayvonlar kasalliklarining sabablari, kechish xususiyatlari, diagnostikasi, davolash va oldini olishning nazariy va ilmiy asoslari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Hayvonlarda sut bezlarining kasalliklarining sabablari, kechish xususiyatlari, diagnostikasi, davolash va oldini olishning nazariy va ilmiy asoslarini bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Bo'g'ozlik fiziologiyasi, bo'g'oz hayvonlar kasalliklarining sabablari, klinik belgilari va kechish bosqichlarini aniqlay oladi;
TN6	Hayvonlarda tug'ish va tug'ishdan keyingi davr patologiyalarini davolash va oldini olishning samarali usullarini farqlay oladi;
TN7	Yangi tug'ilgan hayvonlar kasalliklarining diagnostikasi, davolash va oldini olishda yangi tug'ilgan hayvon organizmi rivojlanishi qonuniyatlariga baho bera oladi;
TN8	Hayvonlarda sut bezlarining kasalliklarining diagnostikasi, davolash hamda oldini olishning zamonaviy usullarini qo'llashni biladi.

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	Otalanish va murtakni rivojlanishi
M2	Homilada qon aylanishini o'ziga xosligi. Homila oldi va siydik suyuqligi
M3	Bo'g'ozlik fiziologiyasi
M4	Hayvonlarda bo'g'ozlikning diagnostikasi
M5	Hayvonlarda bo'g'ozlikni aniqlashning zamonaviy usullari
M6	Bo'g'oz hayvonlarning kasalliklari
M7	Hayvonlarda abortlarni davolash va oldini olishning nazariy va ilmiy asoslari
M8	Tug'ish fiziologiyasi
M9	Tug'ishdan keyingi davr fiziologiyasi
M10	Tug'ish va tug'ishdan keyingi davr patologiyasi
M11	Tug'ishga yordamlashuvchi operatsiyalar. Tug'ish yo'llarining jarohatlanishlari
M12	Tug'ish yo'llarining jarohatlanishlari
M13	Hayvonlarda jinsiy a'zolarining tug'ishdan keyingi kasalliklari
M14	Tug'ishdan keyingi umumiy infeksiya (tug'ruq isitmasi), septisemiya
M15	Hayvonlarda bachadonning tug'ishdan keyingi kasalliklari
M16	Sut bezining fiziologiyasi va patologiyasi
M17	Sut bezlarining anomaliyalari
M18	Mastitlarni davolashning zamonaviy usullari
M19	Mastitlarni oldini olishning zamonaviy usullari

M20	Sigirlarda yashirin mastitlar
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Spermiylarning urg'ochi hayvon jinsiy a'zolari bo'ylab harakati
A2	Bo'g'ozlik davrida uchraydigan kasalliklarni davolash va oldini olish rejasini ishlab chiqish
A3	Bachadondan qon ketishi, asoratlari, ularning diagnostikasi, davolash va oldini olish tartibi
A4	Hayvonlarda bola tashlashlarning asoratlari, ularning diagnostikasi, davolash va oldini olish tartibi
A5	Yuqumsiz birlamchi (idiopatik) abortlar
A6	Yuqumli va parazitlar bola tashlash
A7	Tug'ish patologiyalarida akusherlik yordami ko'rsatish
A8	Homilaning quriqda qolishi
A9	Homila kattaligi va ona hayvon to's bo'shlig'i kengligining mos kelmasligini davolash va oldini olish
A10	Egizak homiladorlikda tug'ish patologiyalari
A11	Kesarevo usulida qorin devorini kesish, fetotomiya operatsiyalarini bajarish tartibi
A12	Tug'ishga halaqit beruvchi majruhlik va nuqsonlar
A13	Tug'ish yo'llarining jarohatlanishlari
A14	Tug'ishdan keyingi sapremiya va eklampsiya
A15	Tug'ishdan keyingi o'tkir kataral-yiringli endometritni diagnostikasi, davolash va oldini olish
A16	Biyalarda tug'ishdan keyingi o'tkir kataral-yiringli endometritni diagnostikasi, davolash va oldini olish
A17	Tug'ishdan keyingi fibrinli endometrit diagnostikasi, davolash va oldini olish
A18	Tug'ishdan keyingi umumiy infeksiya (tug'ruq isitmasi), septisemiya
A19	Metrit-mastit-agalaktiya sindromi
A20	Gipogalaktiya va agalaktiya
A21	Sut bezlarining kasalliklarini turli hayvonlarda kechish xususiyatlar
A22	Mastitlar. Klinik va yashirin mastitlarni diagnostikasi, davolash va oldini olishning zamonaviy usullari
A23	Spesifik mastitlar diagnostikasi, davolash va oldini olish
A24	Yelin terisining yallig'lanishi (dermatitlar)
A25	Yelinning travmatik shikastlanishi

Mashg'ulotlar shakli: mustaqil ta'lim (M T)

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Hajmi (soatda)
1.	Sigirlarda tug'ishdan keyingi kasalliklarning diagnostikasida qindan olingan suyuqliklarni laborator tekshirish	4
2.	Biya, qo'y va echkilarda jinsiy a'zolar kasalliklarning laborator diagnostikasi	4

- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabaniy bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:

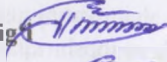

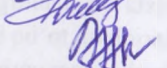
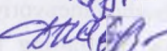

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan o'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan o'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	B.M.Eshburiyev – SamDVMCHBU, Veterinariya jarrohligi va akusherlik kafedrasi professori, v.f.d. S.M.Djumanov - SamDVMCHBU, Veterinariya jarrohligi va akusherlik kafedrasi dotsenti v.b., v.f.n.
E-mail:	baxtiyareshburiyev.59@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Veterinariya jarrohligi va akusherlik" kafedrasi
Taqrizchilar:	1.O.O'.Qo'ldoshev – Veterinariya ilmiy tadqiqot instituti, laboratoriya mudiri, v.f.d. 2.Nurullayev A.A. -Samarqand viloyati veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish boshqarmasi boshlig'i, b.f.n.

1 Mazkur sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 29 avgustdagi sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus "Veterinariya jarrohligi va akusherlik" kafedrasining 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i **R.Ro'ziqulov**
Fakultet dekani **Sh. Qurbonov**
Kafedra mudiri **B.D. Narziyev**
Tuzuvchilar **B.M. Eshburiyev**
 S.M. Djumanov

3.	Turli hayvonlarda mastitlarni zamonaviy laborator diagnostikasi usullari	4
4.	Mastitlarni diagnostikasida sutni bakteriologik tekshirish usullari.	4
5.	Tuya va eshaklarda bo'g'ozlik va bepushtlikni diagnostikasi	4
6.	Bo'g'ozlik paytida ona biyalar organizmida kuzatiladigan o'zgarishlar.	4
7.	Qo'y va echkilarda bo'g'ozlik va bepushtlikni diagnostikasi zamonaviy usullari.	4
8.	Mahsuldor sigirlarda kam sut berishni oldini olish, Gipogalaktiya, agalaktiya. Spesifik mastitlar	4
9.	Tug'riqxonalarini tashkil etish va hayvonlarni tug'ishga tayyorlash	4
10	Tug'ishning me'yorida kechishida ona hayvon va yangi tug'ilgan hayvonga yordam ko'rsatish	4
11	Bo'g'oz hayvonlarda yotib qolish kasalligini sabablari, davolash va oldini olish usullari.	4
12	Sigirlarda infeksiyon va invazion abortlar. Sun'iy abortlar. Abortlar paytida umumiy tadbirlar.	4
13	Bo'g'oz hayvonlarni oziqlantirish, parvarishlash va ishlatishning ilmiy asoslari.	4
14	Homila a'zolarining notug'ri joylashishi oqibatidagi tug'ish patologiyalari	4
15	Mayda uy hayvonlarida tug'ishdan keyingi patologiyalar	2
16	Homila yo'ldoshini eb qo'yish. Hayvonlarning o'z bolalarini eb qo'yishi	4
17	Tug'ishdan keyingi perimetrit. Tug'ishdan keyingi parametrit	4
18	Sigirlar va biyalarda tug'ishdan keyingi gangrenoz septik metrit	4
19	It va mushuklarda tug'ishdan keyingi gangrenoz septik metrit.	2
20	Turli hayvonlarda tug'ish va tug'ishdan keyingi davmi kechishi.	4
21	Qo'y va echkilarda tug'ruqdan keyingi endometritlarni davolash va oldini olish.	4
22	It va mushuklarda endometritlarni davolash va oldini olish.	2
23	Hayvonlarda kam sut berishini oldini olish. Sut bezi ekstirpatsiyasi	2
24	Cho'chqalarda metrit-mastit-agalaktiya sindromi	4
Jami:		90

Asosiy adabiyotlar

1.	Eshburiev B.M. Veterinariya akusherligi. Darslik. - Toshkent: "Fan va
----	---

	texnologiyalar”, 2018 yil.
2.	Eshburiev B.M., Djumanov S.M. Alimov B.S., Hayvonlar ko‘payish biotexnikasi. Darslik. - Samarqand.: “SamDU tahririy-nashiriyot”, 2023 yil.
3.	Eshburiev B.M., Eshburiev S.B., Djumanov S.M. Veterinariya akusherligi fanidan amaliy-laboratoriya mashg‘ulotlari. O‘quv qo‘llanma. - Samarqand.: “SamDU tahririy-nashiriyot”, 2020 yil.
Qo‘shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Birlashgan millatlar tashkiloti bosh assambleyasi 75-sessiyasida so‘zlagan nutqini o‘rganish va keng jamoatchilik o‘rtasida targ‘ib qilish. O‘quv qullanma. Toshkent, “Ma’naviyat” NMIU, 2021. – 280 b.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021. – 52 b.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g‘oyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021. – 36 b.
4.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O‘zbekiston” nashriyoti, 2022. – 416 b.
5.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.
6.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-187-son qarori.
7.	David E.Noakes Timothy J.Parkinson Gary C.W. England. Veterinary Reproduction and obstetrics. Coperight. 2019 by Elsevier, Ltd. All rights reserved.
8.	Акушерство, гинекология и биотехника репродукции животных: Учебник / Под ред. Г.П.Дюльгера. - 9-е изд., перераб. и доп. - СПб.: Издательство «Лань», 2019. - 548 с.: ил. - (Учебники для вузов. Специальная литература).
9.	Баймишев Х.Б., Землянкин В.В., Баймишев М.Х.. Практикум по ветакушерству и гинекологии. Учебное пособие. ООО Издательство «Книга» Самара 2012 год.
10.	Баймишев Х.Б., Землянкин В.В., Баймишев М.Х.. Практикум по ветакушерству и гинекологии. Учебное пособие. ООО Издательство «Книга» Самара 2012 год.
Axborot manbaalari	
1.	www.Ziyo.net.uz .

2.	www.vetjurnal.uz
3.	http://veterinarv@actavis.ru
4.	http://www.kodges.ru
5.	www.urnivi.ru
6.	fvat@academy.uzsci.net

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olishu chun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;